

SATURNUS

GLASILO DELOVNEGA KOLEKTIVA SATURNUS LJUBLJANA — LETO XXI — ŠTEVILKA 6 — SEPTEMBER 79

Analiza poslovanja v prvem polletju

Dobra polovica leta 1979 je za nami, zato je prav, da ocenimo, ali smo v I. polletju 1979 dobro gospodarili, kakšne rezultate smo v tem času dosegli, ali smo naše cilje, določene z letnim gospodarskim načrtom realizirali in za koliko smo izboljšali poslovanje v primerjavi z letom 1978.

Podatki in analize o poslovnem uspehu kažejo, da nalog, ki smo si jih zadali z letnim gospodarskim načrtom tudi v tem obdobju nismo uspeli realizirati. Glede na to, da smo že na osnovi analiz in doseženih rezultatov v I. tromesečju ugotovili, da so naloge zastavljene z letnim gospodarskim načrtom preobsežne, je v pripravi rebalans letnega načrta, ki upošteva sedanje realne možnosti proizvodnje, nabave in prodaje in o katerem bomo razpravljali v mesecu septembru.

Fizični obseg proizvodnje (merjen s statističnimi cenami) je presegel lanskoletnega za 6 odst. in dosegel planiranega 98 odst., v TOZD Tovarni embalaže je bil plan dosežen 96 odst. in preseženo enako lanskoletno obdobje za 5 odst. V TOZD Tovarna avtopreme pa je bil plan dosežen 88 odst. in realizacija prvega polletja 1978 presežena za 3 odst.

V TOZD Tovarna embalaže so razpravljali o doseženih polletnih rezultatih in ugotovili, da so na tako realiziran fizični obseg proizvodnje vplivali predvsem naslednji negativni in pozitivni dejavniki:

— pri analiziranju izvrševanja mesečnih planov poslovodni organ temeljne organizacije že več mesecev ugotavlja, da so mesečne prodajne prognoze manjše od predvidevanj z letnim dinamičnim planom, kar kaže, da je bil letni plan res preobsežno zastavljen.

Večja negativna odstopanja mesečnih prodajnih potreb od dinamičnih letnih opazimo zlasti pri naslednjih grupah proizvodov: tiskarskih uslugah, napisnih ploščicah, vlečenih proizvodih in hobokih, medtem ko so pri proizvodnji okroglih izdelkov, oglatih izdelkov in obratu Zalog mesečne prodajne potrebe višje od dinamičnih letnih potreb.

— po drugi strani pa tudi ugotavljamo, da obrati ne morejo v celoti realizirati niti tako znižanih dinamičnih potreb v celoti in da dejansko

tudi produkcijske sposobnosti obratov niso take kot so bile predvidene z letnim gospodarskim načrtom. Razlogi za to so:

— ni nam uspelo vedno pravočasno nadomestiti sodelavcev, ki so zapustili našo delovno organizacijo, niti nam ni uspelo vključiti novih sodelavcev,

— nove naprave še niso v celoti začele obratovati,

— pri visoki avtomatiki, ki je vodena elektronsko, kot je proizvodnja vazelinov, pa nam manjka strokovnega znanja za odpravo vzrokov zastojev avtomatov. Mnenje je, da bi bilo potrebno pridobiti v vzdrževalne vrste TOZD Orodjarina in vzdrževanje novega sodelavca z ustreznim znanjem, ki bi take napake odpravljali,

— tekoče vzdrževanje poteka zadovoljivo, pri nekaterih delih nastajajo sicer manjši zastoji, kar pa je posledica velikega angažiranja sodelavcev orodjarne in vzdrževanja pri instaliranju novih strojnih naprav,

— nabava osnovnega reprodukcijskega materiala — bele pločevine, je potekala zadovoljivo. Pri določenem asortimentu pločevine je prišlo do sprememb strukture proizvodov na tržišču, zato jo bomo morali porabiti v druge namene.

Pomembno je tudi to, da se je v tem času dokončno uvedla v proizvodnjo kovinske embalaže uporaba domačih tesnilnih mas, ki nam jo dobavlja SAVA KRANJ, prav tako pa so se povečale tudi dobave drugih domačih materialov. Še naprej teče tudi intenzivno sodelovanje z nekaterimi domačimi proizvajalci (AEROM, MUFLONOM, FASOM) v smeri substitucije izredno dragega lepilnega traku za ploščice, ki je glavni razlog za negativni uspeh do sedaj izredno akumulativnega obrata.

— z boljšim organiziranjem dela v tiskarni in tudi z boljšim programiranjem, skoraj ni bilo več slučajev, da bi tiskarna zavirala produkcijo v mehanskih obratih. Prvič v zadnjih letih je bil del kapacitet v tiskarni včasih tudi neizkoriščen.

— v letošnjem letu se kažejo tudi pozitivni rezultati instaliranja kakovostne kontrole, saj ni prihajalo več v taki meri do reklamacij, kot smo jih bili vajeni že pred leti.

— svojo dejavnost je izboljšala in razširila tudi servisna služba

— uspešno je bila predstavljena široki strokovni javnosti nova proizvodnja PANO-TS pokrovov z organiziranjem strokovnega posvetovanja na Bledu in z organiziranjem tečaja o zapiranju steklenk s pokrovčki PANO-TS.

— opaziti je tudi učinkovito delovanje dopolnjenega pravilnika o ekonomskih normativih: previsoke medfazne zaloge so se po dveh mesecih znižale v programske okvirje (litografirana pločevina se je znižala iz milijon

plošč na 600.000 plošč). Izboljšal se je tudi red na delovnem mestu, najmanj uspešni pa smo še vedno pri izkoriščanju razpoložljivega delovnega časa.

— razvojne naloge se sicer odvijajo, vendar pa na nekaterih področjih s preveliko zakasnitvijo. Pri osvajanju plastične cevke, ki je ključni problem za štirioglati in okrogli oddelek, zasledimo zakasnitev celega leta, tudi osvajanja za proizvodnjo strgal («ribežen») se prepočasno odvijajo. Kot pozitivno pa velja omeniti uspešno vključitev v produkcijo pokrovčkov dveh doma izdelanih robilnih strojev, ki so se uspešno vključili k uvoznim napravam.

— na nedoseganje planirane fizičnega obsega proizvodnje TOZD Tovarne avtopreme so v obravnavanem

obdobju vplivali predvsem naslednji dejavniki:

— dvomesečni izpad proizvodnje žarometov VW (ca. 100.000 kosov), ki je nastal predvsem kot posledica slabe kvalitete vgrajenih žarnic ISKRA. Opaziti je, da povpraševanje po žarometih v primerjavi s preteklim obdobjem pada. Potrebe po žarometu $\varnothing 170$ ZCZ so se proti planiranim zmanjšale za 50 odstotkov. V letošnjem letu smo tudi prenehali s proizvodnjo žarometa Simca in zmanjšali proizvodnjo žarometa Peugeot, nadomestnih žarometov pa še nismo osvojili, kar pa ima seveda negativen vpliv na obseg proizvodnje,

— prepočasno osvajanje novega žarometa $\varnothing 146$ Citroen, na kar je v veliki meri vplival

Nadaljevanje na 2. strani

INFORMACIJA O PRIPRAVI SREDNJEROČNEGA IN DOLGOROČNEGA PLANA

Program razvoja v letih 1980—1985 in do leta 2000

V skladu s temeljnimi načeli novega sistema samoupravnega družbenega planiranja so bile že v letu 1978 pričete aktivnosti na pripravi in izdelavi novih srednjeročnih programov za obdobje 1981—1985, dolgoročnih do leta 2000 in prostorskih do leta 1985 z elementi dolgoročnih ciljev in smeri prostorskega vidika družbenega razvoja do leta 2000. Tako smo tudi v naši delovni organizaciji na osnovi odloka o obvezni pripravi srednjeročnega in dolgoročnega družbenega plana občine Ljubljana Moste-Polje in zakona o temeljih sistema družbenega planiranja in družbenega plana Jugoslavije že v začetku leta začeli s pripravami za izdelavo teh planskih dokumentov. Zavedati se namreč moramo, da bodo le pravčasne priprave in celovito načrtovanje po prostorskem, ekonomskem in socialnem vidiku hkrati, upoštevaje pri tem načelo sočasnosti (saj morajo naše priprave potekati sočasno in usklajeno z drugimi organizacijami in skupnostmi) omogočile, da bomo na tem področju napravili korak naprej in v praksi še dosledneje uveljavili

samoupravni sistem družbenega planiranja.

Aktivnosti v zvezi s pripravami za izdelavo srednjeročnih in dolgoročnih planov razvoja je precej, zato je bilo nujno, da smo v prvi fazi v mesecu marcu na vseh delavskih svetih sprejeli sklepe o pripravi srednjeročnih in dolgoročnih planov razvoja in tudi določili nosilca strokovnih priprav, ki je oddelek za gospodarsko planiranje, za področje razvoja družbenega standarda zaposlenih pa kadrovska služba. Obsežnost nalog pa narekuje, da bodo pri izdelavi razvojnih programov sodelovali še: služba razvoja delovne organizacije, planski in razvojni oddelki v temeljnih organizacijah in splošna služba. Pri izdelavi planov bodo sodelovale tudi komisije za planiranje v vsaki temeljni organizaciji in v delovni skupnosti skupnih služb.

Prav tako smo na delavskih svetih sprejeli tudi delovne programe, v katerih smo opredelili naš pristop k nalogi, rokovno opredelili potek priprave gradiv in za posamezna dela predložili nosilce nalog.

V naslednji drugi fazi izdelave planskih dokumentov

pa moramo izdelati osnove (smernice) za pripravo planov in elemente za sklenitev samoupravnega sporazuma o temeljih plana. Pri tem moramo takoj pripomniti, da smo glede rokov že delno v zaostanku, ker bi morali prvi osnutek smernic pripraviti že junija 1979 in končni predlog sprejeti oktobra 1979, kar nas sili, da čimprej pristopimo k nadaljnjemu delu.

Da bi bile naše smernice čimbolj realne, smo v tej fazi najprej pripravili analizo našega dosedanjega razvoja od leta 1970—1978 in tudi prikazali nekatere glavne ključne probleme, ki so se v analiziranem obdobju pojavljali in za katere smatramo, da se bodo pojavljali še naprej in na naše poslovanje vplivali tudi v naslednjem srednjeročnem obdobju. Delovne skupine v posameznih temeljnih organizacijah skupno s strokovnimi službami in poslovodnimi organi sedaj te probleme detajlno analizirajo, tako da bomo v mesecu septembru lahko pristopili k izdelavi smernic našega nadaljnega razvoja in jih predvidoma do konca meseca oktobra tudi sprejeli.

Nina Jevšnik, dipl. oec.

Analiza poslovanja v prvem polletju

Nadaljevanje s 1. strani

vala nepravočasna dobava orodja iz Citroena,

— izpad proizvodnje ca. 20.000 kosov meglenc, ki jih nismo mogli zmontirati zaradi pomanjkanja žarnic H3,

— pri svetilkah pa so največji zastoji zaradi prepočasnega osvajanja zadnje združene svetilke Golf, ki jo bomo namesto v januarju začeli predvidoma proizvajati šele v mesecu septembru ali oktobru. Zamude so posledica tako domačih kot tujih faktorjev (orodja, materiali, homologacije).

— nasploh je velik problem v tem, da je čas osvajanja novih artiklov predolg in se nam dostikrat dogaja, da nov proizvod osvojimo ravno v času, ko proizvajalec avtomobilov — vgraditelj, že premišlja o novih spremembah izdelka. Vzrok za to je predvsem premajhno povezovanje z našimi kupci (tehnično in komercialno), premajhne kapacitete TOZD Orodjarna in vzdrževanje in pa pomanjkanje sodelavcev v razvojnem oddelku Tovarne avtoopreme.

— na obseg proizvodnje so vplivale tudi težave pri nabavi nekaterih vrst materiala (odlitki, žarnice H3, pločevina). Ob začetku meseca je materialno pokritih le 30—40 odstotkov izdelkov, kar seveda povzroča neprestane zastojne in spremembe proizvodnega programa,

— pospešiti je potrebno napore na področju zamenjave uvoženih z domačimi materiali, kar se trenutno prepočasi odvija,

— pospešiti je potrebno tudi investicijske aktivnosti, ki bodo omogočile proizvodnjo novih izdelkov in s tem vplivale na boljšo realizacijo planiranih ciljev.

V TOZD ORODJARNI IN VZDRŽEVANJE ugotavljajo, da težave, ki so se pojavljale v prvem tromesečju, tudi v tem obdobju niso bile odpravljene. Še vedno je eden od osnovnih razlogov za zaostajanje proizvodnje v TOZD Orodjarni in vzdrževanju pomanjkanje števila kvalificiranih in visoko kvalificiranih delavcev, saj pogosto tudi za sodelavce, ki so zapustili našo delovno oz. temeljno organizacijo, ni moč najti ustreznih zamenjav.

Več naporov bi morali še vložiti v izboljšanje izkoriščanja delovnega časa in za dvig produktivnosti dela. Pogosto slaba kvaliteta načrtov za izdelavo novih orodij vpliva na dodatno angažiranje kapacitet orodjarne in s tem podaljšuje roke osvajanja izdelkov.

V proizvodnji se dostikrat pojavljajo nenadni lomi in okvare (razna neplanirana dela), ki prekinjajo in motijo normalno proizvodnjo in seveda še dodatno vplivajo na podaljšanje rokov osvajanja za nova orodja.

Toliko o doseženem fizičnem obsegu proizvodnje in o glavnih dejavnikih, ki so na takšen obseg proizvodnje v preteklem obdobju vplivali.

Prav pa je, da se še nekoliko podrobneje seznanimo tudi z doseženim finančnim uspehom poslovanja. Celotni prihodek, torej dobljena sredstva s prodajo naših proizvodov in uslug, se je v TOZD Tovarna embalaže povečal za 7,8 odst. proti letu poprej, porabljena sredstva pa le za 3 odst., kar je imelo pozitiven vpliv na povečanje dohodka, ki je porasel za 19,9 odst., v primerjavi s planom je bil dosežen le 81 odst.

Pri izplačilu osebnih dohodkov lahko ugotovimo, da smo se obnašali tako, kot je to določeno z resolucijo, saj je bila rast osebnih dohodkov počasnejša, kot je rasel dohodek.

Sredstva za izboljšanje in razširjanje materialne osnove dela (poslovni sklad) so v primerjavi s preteklim letom sicer porasla, vendar pa so v primerjavi s planom še vedno prenizka, saj so dosegla le 48,7 odst. planiranih.

V TOZD Tovarna avtoopreme smo realizirali celotni prihodek v višini 233.530.000 din, kar je 5,6 odst. več kot v prvem polletju 1978 in 5,3 odst. pod planiranim za to obdobje. Glede na to, da zasledimo v tej temeljni organizaciji višje povečanje porabljenih sredstev (kar je predvsem posledica močno povečanih cen surovin) kot celotnega prihodka, ima to za posledico le 3,1 odst. povečanje dohodka proti preteklemu letu.

Izplačilo osebnih dohodkov je bilo nekoliko višje, kot je porasel dohodek v tej temeljni organizaciji, poslovni sklad je enak kot v letu 1978 in je dosegel planiranega le 96 odst.

V TOZD Orodjarna in vzdrževanje je celotni prihodek presegal leto 1978 za 16,9 odstotka, dohodek pa za 25,6 odstotka. V primerjavi s planom pa je bil dohodek dosežen 91,0 odst.

Osebnih dohodki so se v primerjavi s prvim polletjem 1978 povečali za 18 odst. in so tudi zaostajali za rastjo dohodka. Poslovni sklad je presegal leto 1978, a je bil še vedno nižji kot smo to predvideli s planom, saj je dosegel planiranega le 79,2 odst.

V delovni skupnosti skupnih služb smo tako s celotnim prihodom kot tudi z dohodkom in osebnimi dohodki presegl prvo polletje leta 1978, v primerjavi s planom pa je bil celotni prihodek dosežen 91,2 odst. in dohodek 90,3 odst. Glede izplačila osebnih dohodkov lahko tudi pri delovni skupnosti skupnih služb ugotovljamo, da so bila v okvirih resolucijskih določil.

Del celotnega prihodka ustvarjamo tudi s prodajo naših proizvodov na inozemskem tržišču. Vendar pa je iz podatkov možno sklepati, da se naša predvidevanja za izboljšanje devizne bilance v tem obdobju niso v celoti uresničila, saj smo s planom za črtani obseg izvoza realizirali le 71,6 odst. in dosegli leto 1978 le 61,3 odst. Glede na to, da pri naši proizvodnji

uporabljamo zelo veliko uvoženega materiala, ki pa ga je praviloma moč pridobiti le s povečanim izvozom naših izdelkov, bomo morali naša prizadevanja za še večjo vključitev naših proizvodov v zunanjetrgovinsko izmenjavo še povečati.

Ker je bil v obravnavanem obdobju obseg proizvodnje nižji kot smo to planirali z letnim gospodarskim načrtom, ker so se povečale tako zaloge reprodukcijskega materiala kot gotovih izdelkov, je imelo to predvsem v začetku leta negativen vpliv na našo likvidnost poslovanja. K temu je pripomogel tudi način plačevanja, ko se je v vedno večji meri prehajalo iz gotovinskega na negotovinski način plačevanja (mencice), zato so bili sprejeti določeni ukrepi, ki naj bi likvidnost izboljšali (znižanje vseh vrst zalog, pri novih nabavah materiala upoštevati zaloge in jih

temu prilagoditi, večje indosiranje dospelih menic in izdaja lastnih menic itd.) kar je vse skupaj imelo pozitiven vpliv in tudi izboljšalo našo likvidnost.

Uspešnost našega poslovanja prikazujemo tudi z nekaterimi kazalci uspešnosti poslovanja, zato je prav, da analiziramo vsaj nekatere.

Pomemben kvaliteten dejavnik gospodarjenja je produktivnost dela, zato se ponavadi ustavimo najprej pri njem. Za oceno, koliko nam je porasla produktivnost dela ponavadi uporabljamo dva kazalca: dohodek na zaposlenega in proizvodnja v statističnih cenah na zaposlenega. Tako ustvarjeni dohodek na zaposlenega kot tudi proizvodnja v statističnih cenah na zaposlenega sta se v TOZD Tovarna embalaže in v TOZD Orodjarna in vzdrževanje v primerjavi s preteklim letom izboljšala: v Tovarni avtoopreme pa nista preseгла leto 1978, enake zaključke lahko naredimo tudi glede ekonomičnosti poslovanja (celotni prihodek na porabljena sredstva); rentabilnost (dohodek na povprečno uporabljena poslovna sredstva) pa

temu prilagoditi, večje indosiranje dospelih menic in izdaja lastnih menic itd.) kar je vse skupaj imelo pozitiven vpliv in tudi izboljšalo našo likvidnost. Uspešnost našega poslovanja prikazujemo tudi z nekaterimi kazalci uspešnosti poslovanja, zato je prav, da analiziramo vsaj nekatere. Pomemben kvaliteten dejavnik gospodarjenja je produktivnost dela, zato se ponavadi ustavimo najprej pri njem. Za oceno, koliko nam je porasla produktivnost dela ponavadi uporabljamo dva kazalca: dohodek na zaposlenega in proizvodnja v statističnih cenah na zaposlenega. Tako ustvarjeni dohodek na zaposlenega kot tudi proizvodnja v statističnih cenah na zaposlenega sta se v TOZD Tovarna embalaže in v TOZD Orodjarna in vzdrževanje v primerjavi s preteklim letom izboljšala: v Tovarni avtoopreme pa nista preseгла leto 1978, enake zaključke lahko naredimo tudi glede ekonomičnosti poslovanja (celotni prihodek na porabljena sredstva); rentabilnost (dohodek na povprečno uporabljena poslovna sredstva) pa

Toliko o naših rezultatih v prvem polletju 1979. Podatki o doseženem uspehu v I. polletju 1979 kažejo, da smo na nekaterih področjih dosegli zadovoljive rezultate, dostikje pa nas čaka še veliko dela in naporov. Predvsem mislim, da bomo morali v naslednjem polletju odpraviti tiste napake in slabosti, ki jim v veliki meri lahko rečemo, da so subjektivnega značaja: kot npr. pomanjkljivosti v notranji organizaciji dela, izkoriščanju delovnega časa, pomanjkanje kadrov sposobnih načrtovanja in osvajanja novih izdelkov, izmet, reklamacije ipd. Odprava teh pomanjkljivosti bo dala rezultate, ki jih želimo v tem letu doseči in je prav, da zato ti naporji ostanejo v ospredju naših nadaljnjih prizadevanj.

Nina Jevšnik

Nič nas ne sme presenetiti

Akcija »Nič nas ne sme presenetiti« je v polnem zamahu in bo po sprejetem programu 29. in 30. septembra dosegla kulminacijo intenzivnosti. V okviru te akcije smo v naši delovni organizaciji že uspešno izvedli vse naloge iz obrambne dejavnosti, predvidene z našim programom dela. V dosedaj izvedenih akcijah v naši delovni organizaciji so sodelovale vse strukture enot civilne zaščite do štabov CZ in odborov za ljudsko obrambo, organizacija zveze komunistov in sindikata, kajti akcija NNNP ima najširšo politično zasnovano. To pomeni, da v takšnem okviru ne predstavlja samo aktivnosti obrambnih struktur v ožjem smislu (Teritorialna obramba, Narodna zaščita ter civilna zaščita), temveč zajema celotno prebivalstvo in vse dejavnike od krajevnih skupnosti in organizacij združenega dela do republike. To je tudi razumljivo, kajti v primeru naravnih katastrof, izrednih situacij ali v vojni bodo nujno vključeni v opravljanje nalog obrambe, zaščite, reševanja ali saniranja posledic vsi organi in vse za delo sposobno prebivalstvo.

S tega stališča pa ima v delovni organizaciji sindikat, kot najširša družbenopolitična organizacija delavcev odločilno vlogo v pripravi in mobilizaciji vseh delavcev v izvedbi akcije NNNP, kar je tudi v skladu z ustavno opredeljeno vlogo Zveze sindikatov in sklepi kongresa Zveze sindikatov. Zato moramo v okviru te akcije zagotoviti, da smo delavci čimbolje seznanjeni z zasnovano splošno ljudske obrambe, da postanejo njena načela sestavni del na-

ukrepanje v izrednih situacijah.

Pomembno je, da se na vajah, ki so bile izvedene in katere bomo še izvedli, krepi obrambna zavest delavcev, članov enot civilne zaščite in narodne zaščite ter njihova strokovna usposobljenost za opravljanje nalog samozaščite ter splošnih in specializiranih enot in štabov civilne zaščite, in to od akcij reševanja, gašenja, prve pomoči, RKB zaščite do vzdrževanja reda, zatemnjevanja in drugih preventivnih ukrepov.

Tovarišice in tovariši, sodelavke in sodelavci, pred nami je ponovna vaja štabov in enot civilne zaščite in narodne zaščite. Temeljni pogoj za uspešno opravljanje navedenih nalog pa je uspešno uveljavljanje samoupravnih odnosov, skrbi za sodelavca, varno in humano delo, za delo delavske kontrole, varovanje premoženja, odnos do dela, delovne storilnosti itd.

V tej akciji je pomembno doseči tudi čimboljšo usposobljenost štabov in enot civilne zaščite, ki delujejo v vseh naših obratih, in so odločilna organizirana sila za zaščito ter delovanje ob naravnih ali drugih hudih nesrečah in tudi v izrednih razmerah.

Med izvajanjem akcije NNNP, moramo preveriti tudi kadrovske izpopolnjenosti, izurjenosti enot in štabov CZ, opremljenosti za izvajanje nalog zaščite in reševanja kot tudi usposobljenosti vodstvenih in vodilnih delavcev za

ukrepanje v izrednih situacijah.

Pomembno je, da se na vajah, ki so bile izvedene in katere bomo še izvedli, krepi obrambna zavest delavcev, članov enot civilne zaščite in narodne zaščite ter njihova strokovna usposobljenost za opravljanje nalog samozaščite ter splošnih in specializiranih enot in štabov civilne zaščite, in to od akcij reševanja, gašenja, prve pomoči, RKB zaščite do vzdrževanja reda, zatemnjevanja in drugih preventivnih ukrepov.

Tovarišice in tovariši, sodelavke in sodelavci, pred nami je ponovna vaja štabov in enot civilne zaščite in narodne zaščite.

Na tej vaji naj vsak delavec, vsak pripadnik civilne zaščite in enot narodne zaščite zavestno doprinese svoj delež v naporu za uspeh vaje, katere cilj je, doseči takšno izurjenost, da bomo lahko odločilno in najbolj učinkovito ukrepali v primeru potrebe v vseh situacijah in oblikah nevarnosti.

Predpostavko, čas, obliko vaje in obseg bo določil odbor za ljudsko obrambo in družbeno samozaščito delovne organizacije, gotovo je tudi, da bodo v vajo vključene vse temeljne organizacije in skupne službe. Tudi uspešnost izvedbe te vaje nam bo pokazala, kolikšna je naša dejanska pripravljenost in koliko je že geslo akcije »Nič nas ne sme presenetiti« vsidrano v naši zavesti.

GLAS SATURNUSA, glasilo delovnega kolektiva delovne organizacije Saturnus, 61110 Ljubljana, Ob železnici 16, telefon 44-466. Ureja uredniški odbor: Marjan Susman — predsednik, Bogomir Jeklič — podpredsednik, člani Ferdinand Čerček, Sašo Kralj, Zdravko Petrič, Janez Ulaga, Dragica Zupančič. Odgovorni urednik Janez Grčar. Tehnični urednik Miran Todori. Tisk: Tiskarna Ljubljana, Ljubljana. Rokopisov in nenaročenih slik ne vračamo. — Po mnenju Sekretariata za Informacije IS Skupščine SR Slovenije, št. 421-1/72 z dne 8. 9. 1975, je glasilo oproščeno temeljnega davka na promet proizvodov.

Štipendijska politika v šolskem letu 1979-1980

Izobraževanje v delovnih organizacijah je pomembno področje našega vzgojnoizobraževalnega sistema in sistema izobraževanja strokovnih kadrov. Z vidika permanentnega izobraževanja, ki bo zahtevalo neprestano usklajevanje znanja vseh zaposlenih s pospešenim razvojem znanosti, tehnike in tehnologije, bo v bodoče vloga delovnih organizacij pri izobraževanju še porastla.

Bistven element izobraževanja je štipendijska politika, ki jo izvajamo v skladu s kadrovskimi potrebami TOZD oz. DSSS ter pri tem upoštevamo sposobnosti, nagnjenja, interese in delovne navade posameznega člana kolektiva, ki se želi vključiti v študij ob delu; pri dijakih in študentih pa upoštevamo še učne sposobnosti in nagnjenja za izbrani poklic ter njihov socialno-ekonomski položaj.

Priprava na izvedbo štipendijske politike za šolsko leto 1979/80 se je začela že takoj v začetku leta in se tako uskladila z akcijo Skupnosti za zaposlovanje in Gospodarsko zbornico Slovenije, ki je meseca marca objavila v sredstvih javnega obveščanja skupni razpis štipendij, razpis prostih učnih mest, razpis za vpis novincev in razpis vpisa v začetni letnik visokošolskih delovnih organizacij za šolsko leto 1979/80.

Pomembnejše aktivnosti na področju štipendijske politike so bile:

- akcija obveščanja osmošolcev v občini Moste-Polje o razpisu kadrovskih štipendij in prostih učnih mest

- informacija »Potrebe delovne organizacije SATURNUS po učencih v gospodarstvu«.

- organizacija strokovne ekscurzije

- interni razpis štipendij za člane kolektiva

- razgovor s kandidati

- izbira kandidatov po TOZD oz. DSSS

- podpis učnih pogodb, pogodb o štipendiranju in študiju ob delu.

— skupni sestanek z vsemi novosprejetimi učenci in študenti

Celotna priprava in opravljene aktivnosti na področju štipendijske politike so bile podrejene osnovnemu cilju — ZAGOTOVITI KADROVSKE POTREBE TOZD oz. DSSS, s posebnim poudarkom na štipendiranju potrebnega števila učencev za prosta učna mesta. Kljub vsem naporom pa

nam prav na tem področju ni uspelo pridobiti potrebnega števila učencev, ki bi si želeli izučiti za poklic strugar, orodjar, offset strojnik.

Nezainteresiranost mladine za poklicno izobraževanje je problem, s katerim se je naša družba resno spoprijela in upajmo, uspešno rešila s preobrazbo vzgoje in izobraževanja, ki pravkar poteka v naši republiki.

SEZNAM UČENCEV, ŠTUDENTOV IN DELAVCEV, KI SO V NOVEM ŠOLSLEM LETU 1979/80 SKLENILI ŠTIPENDIJSKO POGODBO Z NAŠO DELOVNO ORGANIZACIJO

Priimek in ime	Letnik	Šola	Smer	Nač. štud.
TOZD 3				
JAMŠEK Matjaž	1	ŠCTP	offset str.	redni
BELAK Marjan	1	ŠCTP	offset str.	redni
DEBEVEC Branko	1	ŠCTP	offset str.	redni
STRNIŠA Petra	1	ŠCTP	offset str.	redni
BIRK Stanko	1	TSŠ	strojna	redni
TRKOV Anton	1	Str. fak.	tehn.	redni
KOČAR Miro	1	Delov. š.	strojna	izredni
PODBOJ Miloš	1	VEKŠ	org. in pos.	izredni
GERBEC Rihard	3	Str. fak.	tehnolog	izredni
TOZD 5				
IRT Andrej	1	TSŠ	stroj.	redni
POVŠE Pavel	1	TSŠ	stroj.	redni
HRIBAR Marjan	1	Str. fak.	teh.	redni
ZVER Rozalija	1	Pok. ad. š.		izredni
TURK Karol	1	Del. šol.	stroj.	izredni
POLJANEC Ivan	3	Str. fak.	tehn.	izredni
BERNAT Janez	3	VEKŠ	ekon. teh. sm.	izredni
MIKLIČ Miro	3	VEKŠ	zunan. trg.	izredni
TOZD 7				
GRČAR Ivan	1	Pok. šol.	str. ključ.	redni
MEDVED Dejan	1	Pok. šol.	orodjar	redni
KOVAČEK Ivan	1	Pok. šol.	strugar	redni
DOBROTA Slavko	1	Pok. šol.	strugar	redni
GROBELJŠEK Silvo	1	Pok. šol.	obrat. elek.	redni
STRAŽAR Tomaž	2	TSŠ	strojna	izredni
JAKIČ Slavko	1	Str. fak.	energetska	izredni
DSSS				
KNAVS Fani	1	Ekon. sr. š.		redni
STEINDL Branka	1	Ekon. fak.	ek. med. ek. o.	redni
VRTAČIČ Nada	3	Upr. ad. š.		izredni
HRIBAR Rozi	1	Upr. ad. š.		izredni
KOKALJ Roman	1	Ekon. fak.	splošne	izredni
BAVEC Franc	1	VŠOD	računaln.	izredni

Kaj nam prinaša preobrazba vzgojno-izobraževalnega sistema?

Bistvo celotne preobrazbe vzgojnoizobraževalnega sistema je pravzaprav v tem, da naj vsaka šola usposablja za delo in poklic.

Prvo nalogo v sistemu usmerjenega izobraževanja prevzemajo centri za predšolsko vzgojo, ki morajo biti sposobni pritegniti v vzgojne programe vse otroke, s ciljem zgodnjega odkrivanja in ustreznega razvijanja nagnjenj, nadarjenosti in ustvarjalnih sposobnosti najmlajših, pri čemer imajo pomembno vlogo tudi starši.

Osnovna šola še nadalje ostaja osemletna osnovna šola s tem, da pri učencih ustreznejše oblikuje naslednje smotre:

- daje temeljno splošno znanje za življenje in delo;

- oblikuje delovne navade in odnose do dela;

- usmerja v poklicno izobraževanje na podlagi učenčevih sposobnosti, nadarjenosti in nagnjenj.

V osnovni šoli bo potrebno še več navora pri odpravljanju zastarele in nepotrebne vsebine, ki vodi k prenatrpanosti učnih programov, obogatiti pa politično izobraževanje, marksistična, družbenoekonomska in druga humanistična znanja, ki so pomembna za samoupravljalno družbeno kulturo in zavest.

Nakazane spremembe bodo najuspešneje izvedljive v pogojih celodnevne osnovne šole, ki vsebuje pestro izbiro prostovoljnih dejavnosti.

Celotno izobraževanje po osnovni šoli, tako srednje kot visoko, se bo prilagodilo potrebam združenega dela. Najaktualnejša naloga je ustvarjanje pogojev za dokvalifikacijo zaposlenih ne-kvalificiranih delavcev in spreminjanje ostale kadrovske strukture glede na potrebe in zahteve procesov dela, tehnologije in organizacije dela ter glede na vlogo delavcev v samoupravnem družbenem odločanju.

Mladini, ki se bo po osnovni šoli vključila v centre usmerjenega izobraževanja, bo v prvi fazi, ki bo trajala dve leti preko skupne programske osnove, primarne programske usmeritve in fakultativnih programov, zagotovljena višja vzgojno-izobrazbena raven in bolj izenačeni pogoji za nadaljnje usmerjeno izobraževanje. In ravno tu odpravljamo večni dualizem v našem vzgojnoizobraževalnem sistemu, ki učencem poklicnih šol onemogoča vpis na visokošolski študij, saj je stopnja znanja bistveno nižja od znanja, ki ga je moč pridobiti na srednjih šolah.

Druga faza usmerjenega izobraževanja vsebuje final-

ne programske usmeritve, ki oblikujejo kadre različnih profilov, glede na potrebe delovnih mest v gospodarstvu in družbenih dejavnostih, na temelju sedanje delitve dela v združenem delu in daje poklicno izobrazbo v obsegu sedanjega srednjega, višjega in visokošolskega izobraževanja. Trajanje druge faze je odvisno od programskih zahtev posameznih profilov poklicev.

Nadaljnje spremembe vzgojnoizobraževalnih programov in vzgojnoizobraževalne prakse morajo izhajati iz dela, zahtev poklica in samoupravne prakse ter usposobljenosti delavcev za samoizobraževanje. Prihodnje vključevanje delavcev v izobraževalni proces bo snelo predvsem na kandidatih, ki jih bo v izobraževanje usmerjalo združeno delo, zato bo združeno delo imelo večji vpliv na učinkovitost izobraževanja. Delovnim izkušnjam delavcev je treba prilagoditi nove izobraževalne programe, kar bo omogočalo tudi skrajševanje študija.

Mladi se bodo zaposlovali zlasti potem, ko si pridobijo osnovni poklic ter se nato z delom in ob delu dalje izobražujejo. Ustvarjati je treba pogoje in možnosti ustreznega zaposlovanja mladine po osnovni šoli, zato je treba že v osnovni šoli stalno spremljati in ugotavljati dispozicije in nagnjenja otrok, tako da bodo le-ta spoznanja podlaga za poklicno usmerjanje, saj je tudi tej mladini treba zagotoviti potrebne možnosti za zagotovitev poklica in ji omogočiti nadaljnje izobraževanje.

Preobrazba vzgojnoizobraževalnega sistema postavlja pred združeno delo nove in zahtevne naloge, od katerih je v mnogem odvisen uspeh reforme, ki jo bomo v SR Sloveniji izvedli v šolskem letu 1980/81.

Opaziti je, da se odgovorni delavci v združenem delu še premalo zavedajo resnosti zastavljenih nalog — neposrednega sodelovanja med šolami in organizacijami združenega dela pri izvajanju pouka osnovne tehnike in proizvodnje ter pri uvajanju pripravništva in zagotavljanju tistega dela praktičnih znanj, ki jih je mogoče pridobiti le s konkretnim delom.

Pri tako ugotovljenem izrednem pomenu reforme vzgoje in izobraževanja kot celovite družbene reforme je potrebno določiti aktivno vlogo najširšega družbenega okolja — le tako bomo kos zastavljeni preobrazbi vzgojnoizobraževalnega sistema.

Referent za izobraževanje:
Mitja RAMOVŠ

PREGLED UDELEŽENCEV IZOBRAŽEVANJA

VETA ŠOLE	TOZD-3						TOZD-5						TOZD-7						DSSS						DO					
	REDNO			OB DELU			REDNO			OB DELU			REDNO			OB DELU			REDNO			OB DELU			REDNO			OB DELU		
	PL.	REA.	DEJ.	PL.	REA.	DEJ.	PL.	REA.	DEJ.	PL.	REA.	DEJ.	PL.	REA.	DEJ.	PL.	REA.	DEJ.	PL.	REA.	DEJ.	PL.	REA.	DEJ.	PL.	REA.	DEJ.			
POKLIČNA	6	4	5	5	0	3	/	/	/	1	1	2	15	5	22	6	0	1	/	/	/	2	2	3	27	27	7	9		
SREDNJA	1	1	2	2	1	6	2	2	3	5	1	2	/	/	/	1	4	1	6	2	1	5	3	0	2	11	11	13	16	
VIŠJA	/	/	/	3	1	4	1	1	2	4	0	5	/	/	/	4	1	2	/	/	/	6	2	9	1	2	17	20		
VISOKA	1	1	2	4	1	3	1	0	1	4	3	4	1	0	1	/	/	/	2	1	5	/	/	3	10	9	7	10		
SKUPAJ	8	6	9	14	3	16	4	3	6	14	5	13	16	6	24	14	2	9	4	2	10	11	4	17	49	49	44	55		

Vloga embalaže v našem življenju

Ko posameznik med nami sliši ali vidi besedo embalaža, mu ta lahko vzbudi zelo različne predstave.

Ljubitelj narave bo pomislil na porabljeno embalažo, ki leži ob cesti, potoku, v parku in onesnažuje lepo naravo. Človek, ki je preživel prometno nesrečo in je ob nesreči prejel kri iz steklenice, bo pomislil, da embalaža rešuje življenja. Lačni otroci bodo po zaužitju hrane ali pijače iz pločevink pomislili, da embalaža preprečuje lakoto in žejo.

Reševanje življenj, preprečevanje lakote in onesnaževanje na drugi strani so med seboj najrazličnejše predstave o embalaži. Med temi predstavami so možne še številne druge, bolj ali manj pozitivne.

Pogostokrat ne pomislimo zlasti na naslednje pojave, ki so zvezani s pojmom embalaže in so izrednega pomena za življenje ljudi:

— proizvodnja embalaže je močna industrija, ki zaposluje ljudi

— embalaža je pomemben instrument porazdeljevanja dobrin

— povrtnina, zelenjava in sadje so lahko na tržišču tudi v zimskem času

— banane in ananas lahko trošimo na severnem tečaju ne glede, da je to izrazita rastlina toplih krajev

— ob elementarnih nesrečah, konzervirani proizvodi, kot hrana in zdravila, rešujejo življenja.

Lahko trdimo, da predstave o embalaži na splošno v predstavah ljudi niso uskla-

jene s koristno in plemenito vlogo, ki jo embalaža ima pri našem vsakodnevnem življenju. Proizvodnja embalaže je »nepoznani gigant«, je »nemi posluževalec« človeštva.

Kako različne skupine ljudi sprejemajo embalažo:

— zakonodajalci in različni drugi družbeni instituti mislijo o embalaži negativno, ker je njihovo delo v glavnem vezano na oblikovanje regulativov na področju zdravstva in onesnaževanja okolice;

— pri zvezah potrošnikov je pretirano pakiranje in zloraba informacij na embalaži povzročilo rahel negativen prizvok embalaže;

— v trgovini se je od vseh

skupin najprej pojavil pozitiven odnos do embalaže, kar je tudi razumljivo spričo funkcij embalaže v trgovini:

a) predpakiranje, ki ga embalaža omogoča, je osnova današnjim samopostrežnim trgovinam

b) embalaža je omogočila pakiranje različnih množin, ki jih potrebujejo potrošniki

c) embalaža varuje pokvarljive dobrine

d) embalaža informira kupca in ga privablja

e) embalaža omogoča racionalen transport, manipulacijo in skladiščenje

— pri potrošnikih pušča vedno bolj pozitiven vtis, zaradi priročnosti nabave in potrošnje embaliranih proizvodov. Mnenje, da embalaža samo draži proizvod, se izgublja. Vse bolj se uveljavlja mnenje, da je embalaža sestavni del proizvoda.

Upamo si trditi, da je za negativno predstavo za embalažo pri ljudeh krivo tudi obveščanje javnosti, ki je pogostokrat enostransko. Saj vemo, da postaja embalaža popolnejša, atraktivnejša, primernejša, vzdržljivejša in, da se vlagajo veliki napor na področju ponovne uporabe embalaže, iz katerih je izdelana embalaža.

Proizvajalci embalaže resnično obveščamo potrošnike z različnimi prospekti in brošurami o lastnostih embalaže. Vendar to so informacije, ki so preozko usmerjene, da bi lahko spreminjale predstave o embalaži v široki javnosti. Pri obveščanju široke javnosti bi morali proizvajalci embalaže malo popustiti v medsebojnem tekmovanju in več pozornosti usmeriti v skupni interes vseh proizvajalcev embalaže, neglede na osnovni material, ki ga ena ali dru-

ga proizvodnja embalaže uporablja. Javnost mora spoznati resnično vlogo embalaže. Tudi naša embalažna združenja na tem področju ne store dovolj, saj se publikacije zadržujejo v okvirih poslovnih ljudi in manj dopisujejo v roke družbenih predstavnikov.

Več bo potrebno obveščanja o koristnosti embalaže v časopisju, revijah, v radiu in televiziji.

Veliko pozornosti bi bilo posvetiti zlasti časnikarjem, da bi njih najprej temeljito poučili o vlogi embalaže, da bi lahko trajno zastopali to področje.

Na izložbah in razstavah pogosto sodelujemo, kar je gotovo pozitivno. Razmisliti pa bi bilo še o naslednjih akcijah:

— vabljenje predstavnikov družbenopolitičnih organizacij v tovarno;

— organiziranje ekskurzij študentov tudi netehničnih smeri;

— več člankov priobčevati v časopisje z največjimi nakladami;

— proučiti bi bilo potrebno učinke »odprtega dne« v tovarno;

— predstavniki Saturnusa bi morali prej ali kasneje prevzeti odgovornost za predavanje o embalaži na strokovnih šolah;

— praksa strokovnega svetovanja je gotovo pripomogla pri kupcih naše embalaže za pozitiven vtis in bi bilo to prakso, mogoče prilagojeno novim razmeram, nadaljevati;

— več kot do sedaj bi bilo vabiti v tovarno predstavnike trgovine in na tak način oblikovati zaupanje v kakovost in pomoč pri uporabi naših proizvodov.

Bogo ing. Kralj

Varno delo — pravica nas vseh

Ustavna in zakonska pravica vsakega delavca je pravica do varnega dela. Zato mislim, da je prav, če na kratko pogledamo, zakaj in kolikokrat smo v TOZD Tovarna embalaže v preteklih 6 mesecih to pravico kršili s tem, ko smo pustili, da je do nesreč pri delu prišlo.

Vzroki nesreč pri delu so si v embalaži podobni. To je glede na vrsto dela razumljivo, nikakor pa ne more biti opravičljivo, da do takega števila vedno enakih nesreč prihaja.

Vsem nam je znano, da se pri delu stalno srečujemo z zelo tanko pločevino, ki je zlasti na mestih, kjer je slabo odrezana, tudi ostra kot nož.

Kljub temu po prvo pomoč vedno znova prihajajo delavke in delavci z lažjimi in težjimi urezi. Vedno gre za lažje poškodbe in poškodovani se povprečno že po enem tednu vrne na delovno mesto.

V teh primerih so prav delavci, ki so v neposrednem kontaktu s pločevino, tisti, ki bi lahko največ prispevali k temu, da bi se število tovrstnih nesreč zmanjšalo. Tu mislim predvsem na namensko in dosledno uporabo zaščitnih rokavic, in pravilen pristop k rokovanju s pločevino.

Zavedati se namreč moramo, da še tako dobra zaščita na rokavica pretiranih obremenitev ne zdrži.

Druga vrsta poškodb, ki so sicer redkeje, zato pa toliko

težje, so tiste, do katerih pride zaradi nezaščitnih orodij in strojev. V prvih sedmih mesecih tega leta je prišlo iz tega vzroka do treh težjih nesreč.

V vseh treh primerih je posledica izguba dela prsta.

Postavi se vprašanje, kako naj se delavec zaščiti v takih primerih. Odgovor je spet dokaj enostaven, vedno se mora zavedati svoje zakonske pravice, da odkloni delo, če mu grozi neposredna nevarnost za življenje in zdravje in sicer tako dolgo, dokler ta nevarnost ni odstranjena.

V večji meri pa lahko na preprečevanje tovrstnih nesreč vplivajo Služba varstva pri delu, komisija za pregled strojev in naprav, vzdrževalci, oddelkovodje in predelavci, vsak na svojem področju. Za primer da se na zmanjšanje nesreč pri delu lahko vpliva, naj navedem obrat Zalog, kjer število nesreč, potem ko sta se v preteklih dveh letih zgodili dve težji nesreči, nenehno upada.

V prvih štirih mesecih tega leta pa sta se tam pripetili samo dve lažji nesreči.

Vsekakor spodbudno, vendar se mi ob tem postavlja vprašanje, ali je res moral ta napredek nekdo plačati s tem, da je izgubil prst na roki in ali bo moralo potem, ko je pozornost v obratu nekako upadla in je število nesreč iz meseca v mesec večje, spet priti do težje nesreče?

Oglejmo si zdaj, koliko nesreč se je v embalaži pripetilo v prvem polletju tega leta.

V obratu Moste 35 in v obratu Zalog 13. Če številke primerjamo z enakim obdobjem lanskega leta, ugotovimo, da gre v obeh obratih za povečanje števila nesreč. Ob teh številkah pa nam mora biti jasno, da to niso vse nesreče, ki so se v obratih pripetile, saj registriramo samo tiste, zaradi katerih je delavec najmanj en dan v bolniškem staležu.

Poskušali smo evidentirati tudi ostale, tako da bi nam oddelkovodje javili vsako nesrečo, ki se konča s poškodbo. Ta evidenca pa ni popolna, kar se nam vedno znova pokaže takrat, ko se delavcu poškodba inficira čez nekaj dni, podatka o poškodbi pa običajno v knjigi poškodb ne najdemo.

Krivda, da je stanje tako zaveda tudi neposredno prizadete. Mnogokrat namreč zavedoma delajo na nezaščitnih, se pravi nevarnih delovnih mestih. Tako je na primer poškodovanka ob raziskavi nesreče izjavila: »Saj je pred mano orodje prijelo že tudi drugi delavke, vendar samo za rokavico.«

Pomeni: počakati smo morali, da je delavki zmečkalo prst, šele potem smo zaščito uredili.

Nanizal sem samo nekaj misli, ki se porajajo ob spremljanju nesreč pri delu.

Namenoma sem izpustil podatke o škodi, ki pri tem nastaja, podatki, ki so mi dosegljivi, tudi ne bi pokazali pravega stanja.

Kolikšna je škoda, vedo samo neposredno prizadeti.

Dolžnost vseh ostalih, ki smo posredno prizadeti, pa bi bila, da o tem več razmišljamo.

Janez Cimerman

Krvodajalska akcija

Dne 25. julija 1979 je bila organizirana po planu OORK izredna krvodajalska akcija.

Glede na to, da je bila akcija izredna in pripravljalni čas zelo kratek, se je odvzema udeležilo veliko krvodajalcev.

Poudaril bi tudi to, da je v Saturnusu veliko krvodajalcev, katere Zavod za transfuzijo pokliče, kadar jih pač potrebuje.

Ti sodelavci se zato ne udeležijo akcij po planu in jih ni na spisku niti redne niti izredne akcije.

Kri so darovali 25. 7. 1979 naslednji:

Anžur Gordana
Birk Milena
Vidregar Srečko
Kočar Miro
Trček Janez
Krisper Tone
Kovač Darinka
Pirc Sonja
Svetlin Dore
Fajdiga Joži
Kette Emica
Kralj Sašo
Wertelj Dušan
Stražar Tomaž
Zakrajšek Boris
Balant Dragica
Šušteršič Marija
Carbajs Franc
Glušič Zvone

Oražem Franci
Kovaček Vinko
Kobilica Dimitrij
Sečkar Vinko
Tvrdy Bogdan
Turek Janez
Kuhar Božidar
Tesner Zdenka
Kovaljev Slavko
Mulh Ferdinand
Logar Andrej
Cimerman Stane
Malus Tomaž
Bernik Marjan
Peršin Franc
Štubelj Mitja
Grčar Ivan
Ornik Erika
Zijal Andrej
Milošič Alojz
Jerom Henrik
Grgič Sulejman
Ostojić Drago
Jakše Janez
Ljajič Mustafa
Mlatej Alojz
Sašek Valentina
Živic Miro
Marinšek Igor
Perčič Vesna
Pičulin Ruža
Metelko Angelca
Zidarič Anica
Trentelj Zdenka
Kompere Anica

PREDSEDNIK AKTIVA
RK — SATURNUS
Ladislav Slak

MINIPIRETR

Sajma Praskić (26) je v Saturnusu 5 let. Je delavka v obratu napisnih ploščic v Polju — TOZD Tovarna embalaže.

Vi niste iz Slovenije. Kako to, da ste se odločili za Ljubljano? Ali je Saturnus vaša prva zaposlitev?

Sem iz Prijedora. Leta 1974 sem prišla k sestri v Ljubljano, nekaj časa sem ji pazila otroke, nato sem si poiskala delo. Zaposlila sem se v Obratu napisnih ploščic v Mostah.

Kaj pa delate?

Štancam. Litografirane plošče, že prej razrezane na škarjah, izsekujem na stiskalnici na dokončno velikost.

Se vam ne zdi delo enolično? Menite, da so delovni pogoji v Saturnusu dobri? Zdaj ste se iz Most preselili v Polje — vam je tam bolj všeč?

Če je stroj pravilno nastavljen in teče delo brez problemov, potem je prijetno delati. Delo pa ni enolično, saj ne izsekujem vedno enakih ploščic, to so ploščice za štedilnike, hladilnike, hladilne skrinje, pralne stroje, televizorje, pipe in drugo. Po potrebi se tudi pri strojih izmenjujemo, tako da ne delamo kar naprej pri istem stroju. V Polju so delovni pogoji gotovo boljše in meni osebno je tu bolj všeč. Le hrup, ki ga povzročajo stroji, me moti in po osmih urah dela me velikokrat boli glava. Nasploh pa so delovni pogoji v Saturnusu kar dobri.

Rekli ste, da niste končali osemletke. Ali ste že kaj razmišljali o tem, da bi končali obvezno osemletno šolanje ob delu? — Morda ste pomislili tudi na to, da bi zamenjali delovno mesto?

Razmišljala sem že o tem, da bi v jeseni začela obiskovati osemletko. Morda bi po končani osemletki lahko opravila še kakšen tečaj. Ne morem si predstavljati, da bi do pokojnine delala pri stiskalnici.

Kaj pa delate v prostem času?

Prostega časa imam bolj malo. Sem poročena in imam dve leti in pol starega otroka. Treba je skuhati, oprati, zlikati in tudi otroku se je treba posvetiti. Hodiva na sprehode.

Ali je mož iz vašega kraja?

Ne, mož je iz Nove Gradiške, je pa tudi zaposlen v Saturnusu in sicer v Obratu galvanike — TOZD Tovarna avtoopreme. Spoznala sva se v Saturnusu.

Stanovanje imate?

Ne. Letos so mi povedali v Saturnusu, da še najmanj pet let ne bo nič s stanovanjem. Lani sva bila z možem na 44. mestu, letos sva na 50. Trenutno sva podnajemnika, imava sobo.

Koliko plačujete za sobo? Kakšni so podnajemniški pogoji? — Ali ste že kaj pomislili na stanovanjsko varčevanje, saj bi bili tako v prednosti zaradi samoudeležbe?

V tej sobi v Zalogu stanujemo že četrto leto. Plačujemo 900 dinarjev mesečno. Električna in voda sta posebej. V sobi je bil samo beton in sva kupila topli pod. Hiša je praktično nova, še fasade nima. Poleti že gre, pozimi pa je hladno in vlažno, saj v sobi tudi kuham. Saj sva poskusila tudi drugje, na oglas. V Trnovem so ponujali sobo in kuhinjo, s centralnim ogrevanjem, elektriko in vodo je bilo treba plačati posebej, za 2500 dinarjev mesečno. Tega midva ne bi zmogla, ker bi šla samo za to praktično moja plača. — Razmišljala pa sva tudi že, da bi začela namensko varčevati za stanovanje.

Kako pa je z varstvom otroka?

Z možem delava v izmeni in tako paziva na otroka sama. Letos septembra pa gre v vrtec. Prošnjo imam vloženo že dve leti.

Dopusti so za nami. Kje ste ga preživeli vi?

Vsi trije smo bili v našem domu v Velem Lošinju. Lani smo bili v prikolic, ampak v Velem Lošinju mi je bolj všeč, posebno, ker je tako dobra klima, otrok pa ima bronhitis. Del dopusta smo preživeli tudi pri najinih starših.

Anamarija Plesničar

KAM V PROSTEM ČASU?

KUD Vide Pregarc

V občini Ljubljana Moste-Polje že šesto leto deluje kulturno-umetniško društvo, ki nosi ime med vojno ustreljene delavke Saturnusa, Vide Pregarc. Na začetku je v društvu deloval samo pevski zbor, v naslednjem letu se je društvu kot sekcija priključil harmonikarski orkester, pred dvema letoma pa še likovniki in fotografi.

Pevski zbor vadi in nastopa pod vodstvom umetniškega vodje prof. Janeza Trilerja. V svoje programe vključuje narodne, partizanske in umetne pesmi. Zbor nastopa v delovnih kolektivih in občini in izven nje. Gostoval je v Cerknem in na Koroškem, nastopil na otvoritvi sejma Alpe-Adria, vsako leto pa se udeležuje pevskega zbora v Šentvidu pri Stični. V sezoni 1979/80 pa ima zbor v programu več samostojnih nastopov. Člani zbora želijo, da bi v njem pelo čimveč pevcev, zato želijo v svoje vrste tudi vas.

Harmonikarski orkester združuje predvsem mlade umetnike glasbenike. Uvršča se med najkvalitetnejše orkestre v Jugoslaviji in Evropi. Osvojili so več prvih mest (v Pulju, v Italiji, v Franciji, v Švici). V letošnjem letu so med drugim sodelovali na proslavi v Tacnu, prireditvi ob občinskem prazniku v delovnih

kolektivih in priredili samostojen koncert v Slovenski filharmoniji. V orkestru nastopajo predvsem otroci naših delavk in delavcev. Vodi jih prof. Srečko Piškur, katerega zasluga je uspeh mladih harmonikarjev.

Likovna sekcija združuje likovne amaterje naše občine. Pod umetniškim vodstvom akademskega kiparja Aladina Zoharijaša so pripravili več razstav v delovnih kolektivih, na Ravnah, v domu ostarelih občanov v Šiški in krajevnih skupnostih. Vsako leto se predstavijo tudi v Jelovškovi galeriji na Kodeljevem.

Fotosekcija združuje fotografe amaterje, ki želijo za-

beležiti na film več kot samo družinski spomin. Vodi jih mojster umetniške fotografije Tihomir Pinter. S svojimi deli so se že predstavili v Saturnusu, razstavljali pa so tudi v Jelovškovi galeriji in na Ravnah. Člani pripravljajo tudi samostojne razstave, svoje delo pa pošiljajo na razstave republiškega državnega in mednarodnega merila.

Člani kolektiva, ki že pojejo, igrajo, rišejo in fotografirajo ali bi to želeli ter hočejo svojo ljubiteljsko kulturo izpopolniti v sekcijah, ki delujejo v okviru KUD Vide Pregarc, se lahko zglasijo vsak tork ali četrtek ob 20. uri v prostorih glasbene šole Ob Ljubljani 36. V Saturnusu pa dobite vse informacije pri tov. Ladu Slugi (int. telef. št. 254) ali pri Miranu Todoriju (int. telef. št. 228). VABLJENI! pevci harmonikarji likovniki fotografi

KUD Vide Pregarc

Pevski zbor je najstarejša sekcija društva

Pogovor s srednješolci

V poletnih mesecih prihaja na delo v Saturnus veliko število dijakov in študentov z namenom, da bi spoznali delo v tovarni, in da bi zaslužili za počitnice, knjige... Z nekaterimi smo se pogovarjali o njihovem delu in počutju v naši delovni organizaciji.

Majda Luzar — 16 let. Hodi na VI. gimnazijo — Moste. Delam v embalaži na oddelku samostojnih pokrovov. Samo delo niti ni naporno, vendar je na oddelku zelo vroče. Všeč mi je odnos med nami in stalnimi delavci. Takoj ko smo prišli, so nas prijazno sprejeli in nas vpeljali v delo. Imam pa seveda tudi pripombe. Predvsem naj omenim prezračevalne naprave, ki sploh ne delajo, okna pa so zelo majhna in skozi ne pride dovolj svežega zraka. Tako je delo za tekočim trakom zaradi velike vročine še bolj naporno.

Olga Ptiček — 18 let. Obiskuje VI. gimnazijo — Moste. Delam pri pakiranju pokrovčkov. Zelo me motita ropot in vročina, delo pa ni naporno. Za zamaške proti ropotu še nisem slišala in tudi nihče mi ni povedal, da jih lahko dobim. Prejela sem haljo, za rokavice pa sem prosila sama. Nisem zadovoljna s čistotjo v tovarni. Saj za tla nič ne rečem, ampak okna, ta so že pošteno potrebna vode in krpe. Na vidni sloj prahu, ki se nabira že kar lep čas na steklu, lahko naríšes in napišeš najrazličnej-

še stvari. Okna pa niso umazana samo na našem oddelku, temveč so taka skoraj povsod.

Senad Seferović — 16 let. Elektrokovinarska šola. V tiskarni sem transporter. Odnosi med nami in ostalimi delavci niso najbolj pohvalni. Včasih me pošiljajo sem in tja, čeprav bi morali delo opraviti sami. Malica ni predraga, saj sem za 22 blokov plačal samo 55 dinarjev. Vendar pa mi malica ni preveč všeč. Enkrat sem našel v solati celo polža, pa nisem bil edini. Raje bi plačal malo več in bi se pošteno najedel, kar pri svojem delu zelo potrebujem. Ne vem pa, zakaj v Saturnusu nimajo kosila, saj bi ga po mojem delavci pošteno potrebovali. Delo je kar naporno, saj moram ves čas težko delati, česa pa tudi nisem navajen. Popoldne, ko pridem domov, grem največkrat kar spat. Všeč so mi avtomati za pijačo, lahko pa bi bili večkrat v delujočem stanju.

Božena Pavlič — 16 let. VI. gimnazija — Moste. Delam v tiskarni v pripravi dela. Pišem izdajnice materiala. Pohvalno je to, da so dali v

tovarno več avtomatov za pijačo. Vendar pa moram takoj reči, da vsebina oziroma sok, ki priteče ven, ni kaj preveč dober. Tudi to mi ni všeč, da se v jedilnici pri »šanku« motijo pri vračanju denarja, kar se mi je že nekajkrat pripetilo. Pohvaliti pa moram odnos delavk, ki mi vedno razložijo delo, katerega še nisem opravljala. Čez čistočo nimam pripomb.

Boris Jenko — 17 let. Gimnazija Šentvid. Na štirioglatem oddelku sem transporter, včasih pa delam tudi na drugem oddelku, pa se mi zdi, da je tu boljše. Malica bi sicer lahko bila boljše in malo več izbire bi lahko bilo. Sicer pa je hrana zelo poceni. S čistotjo na oddelku sem kar zadovoljen. Tudi ropot in vročina nista prehuda. Zelo dobro je to, da so na oddelkih avtomati za pijačo, vendar so velikokrat pokvarjeni.

Darja Pavlin — 17 let. VI. gimnazija — Moste. Delam na okroglem oddelku. Ni mi všeč odnos med nami in ostalimi delavci. Mislim, da so preveč hladni. Delo pa ni naporno, vendar me motita vročina in ropot. Ni mi všeč tudi to, da delamo v turnusih. Lahko bi delali samo dopoldne. Drugih pripomb pa nimam. S čistotjo sem kar zadovoljna. Bloke in zaščitna sredstva, haljo in rokavice, sem dobila takoj ob prihodu v tovarno. Tudi hrana je kar v redu.

S srednješolci se je pogovarjala Jana Drab.

Razvoj svetlobne opremljenosti motornih vozil gre v smeri popolne preorientacije na opremljenost avtomobilov s halogenskimi žarometi in ustreznimi žarnicami. Halogenska žarnica H4 ima dve osnovni prednosti pred običajno »E« žarnico tipa Bilux, in sicer:

Večji svetlobni učinek, po daljši uporabi ne potemni steklenega ohišja — balona žarnice, kar izredno vpliva na svetlobni učinek.

H4 žarnica je halogenska

dvonitna žarnica za dolgi in kratki pramen. Halogenske žarnice tipa H4 smemo uporabljati izključno v posebej skonstruiranih svetilnih enotah za žaromete tipa H4.

Kaj pridobimo s halogenskimi žarometi?

Pridobili smo predvsem varno vožnjo in to pri hitrejši nočni vožnji zaradi boljše preglednosti prostora pred vozilom.

S kombinacijo, s sklopom H4 žarnice in specialne optike H4 svetilnih enot smo tako dosegli:

Povečano osvetljenost prostora v območju kratkega svetlobnega pramena, podaljšano vidno razdaljo (domet) pri dolgem svetlobnem pramenu. Bleščanje nasproti vozečim voznikom se ni povečalo!

Dolgo pričakovani novi izdelek — vložek za halogenski žaromet — oziroma žaromet H-4, je končno zagledal »beli dan«. Začetek proizvodnje smo načrtovali že pred letom dni, v tem smislu smo prve vzorce razstavljali na vseh domačih sejnih, tako da so vsi kupci naše svetlobne opreme težko pričakovali trenutek prve proizvodnje tega izdelka. Sedaj je že v prodaji. Naš največji kupec, Avtomerkur iz Ljubljane organizira ob tem posebno prodajno akcijo »teden Saturnusa« s primernim oglaševanjem v dnevnem časopisju in na radiu.

Kaj je naš H-4? Naš H-4 je par dveh vložkov za halogenski žaromet, v katerem je moč uporabljati žarnico H-4, ki ima pred običajno žarnico nekatere prednosti. Naš izdelek je prodajni komplet, z dvema vložkoma v stiropornem ležišču in z ustreznim šeststičnim navodilom za montažo (eno prvih naših navodil, ki so usklajena z ustreznim zakonskim predpisom).

Ob tem ne kaže pozabi pripisati še to, da se veselimo novih izdelkov, da samo z novimi izdelki lahko merimo naš skromen razvoj in uspešnost. Samo ob novih izdelkih tudi mnogotera druga prizadevanja dobijo svojo pravo vrednost.

SPLOŠNO O HALOGENSKIH ŽAROMETIH

Ker je od naših načrtov pa do resnične realizacije proizvodnje halogenskih žarometov v Saturnusu minilo precej časa, je prav, da ob začetku prodaje teh novih izdelkov spregovorimo o njihovih prednostih, ustreznih predpisih za montažo, o montaži na vozila, potrebnem svetlobnem viru — žarnici in še o usmerjanju teh žarometov po montaži.

PREDPISI

- Po evropskih predpisih za žaromete je na motornih vozilih dopustna zamenjava običajnih svetilnih enot »E« (evropske asimetrične) s svetilnimi enotami H4.
- H4 svetilne enote morajo biti konstruirane tako, da zadostijo zahtevam evropskih predpisov za tovorne žaromete.
- Pred proizvodnjo morajo biti homologirane in označene s kvalitativnim znakom (E 10).
- Zamenjamo lahko le sklop H4 žarnice in H4 svetilne enote.
- Nedopustna je zamenjava žarnic »E« z žarnicami H4 v obstoječih svetilnih enotah »E«.
- Zamenjava svetilnih enot »E« s H4 so dovoljene samo v parih. Kombinacija enega »E« in enega H4 žarometi ni dopustna!
- Po zamenjavi svetilnih enot moramo obvezno kontrolirati pravilno nastavitve svetlobnih pramenov.

SVETLOBNI VIR

Svetlobni vir so dvonitne halogenske žarnice tipa H4 z naslednjimi vrednostmi:
12 V, 60/55 W in 24 V, 75/70 W

s podnožjem P43 t-38 (slika 5)

MONTAŽA

Zamenjava svetilnih enot je sorazmerno enostavna:

- Najprej snamemo okrasna obroča, seveda če jih vozilo ima,
- odvijemo, oziroma odstranimo pritrdilne dele,
- odstranimo staro svetilno enoto z ležišča, oziroma iz regulacijskih vijakov,
- ob tem očistimo notranjost žarometov in z zaščitno maslo namažemo regulacijske vijake ter vzmeti,
- preden vstavimo novo H4 svetilno enoto, ugotovimo ali leži žarnica pravilno v svojem ležišču,
- preverimo tudi, če gumijasta kapa s tesnim prileganjem na paraboloid dobro zapira svetilno enoto,
- svetilno enoto ponovno električno spojimo, tako da na nastavka žarnice natakneмо konektor, vse ostale operacije opravimo v obratnem vrstnem redu kot pri razstavljanju,
- pri vstavljanju oziroma zamenjavi žarnice ne smemo prijemati steklenega balončka, ker bi se eventualne maščobe nanj odtisnile in kasneje zapekale. Ti zapečeni odtisi bi predstavljali svetlobno in toplotno oviro. Žarnica bi kmalu pregorela.

Opomba:

Ker je to navodilo univerzalno za vse tipe in vrste motornih vozil, pripominjamo, da so postopki zamenjave svetilnih enot lahko tudi v drugačnem vrstnem redu, oziroma da lahko odstopajo od opisane postopka montaže.

Primer:

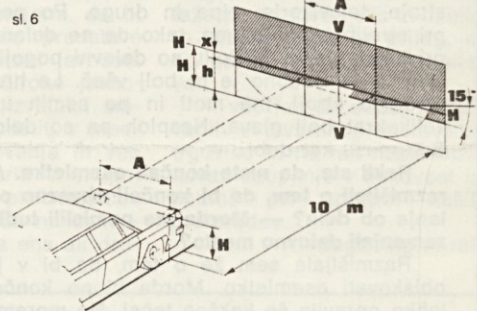
Avtomobil Zastava 101

Za priročajšo zamenjavo svetilnih enot priporočamo demontažo kompletnega žarometov skupaj z nosilnim obročem, ki je pritrjen na karoserijo s tremi vijaki v prostoru za motor. Možna je tudi zamenjava svetilnih enot s prednje strani in to tako, da najprej odstranimo plastično masko, vendar je za ta način zamenjave potrebna večja izkušnjava. Vse ostale operacije zamenjave opravimo po predhodno opisanem postopku.

USMERJANJE H4 SVETILNIH PRAMENOV

Za usmerjanje H4 svetlobnih pramenov veljajo isti pogoji kot pri običajnih asimetričnih »E« žarometih, zato lahko uporabimo za usmerjanje isti zaslon, oziroma napravo ter enak postopek.

Pri H4 žarometih usmerjamo svetlobne pramene oziroma kontroliramo njihovo usmerjenost: — pri zamenjavi svetilnih enot, — pri vsaki zamenjavi pregorelih žarnic, — občasno, predvsem pa v jeseni pred nastopom dolgih noči. Pravilna usmerjenost svetlobnih pramenov je izredno pomembna za varnost prometa (preprečevanje slepote nasproti vozečim voznikom). Zato ponovno navajamo podatke o usmerjenosti svetlobnih pramenov za osebna vozila (slika 6).

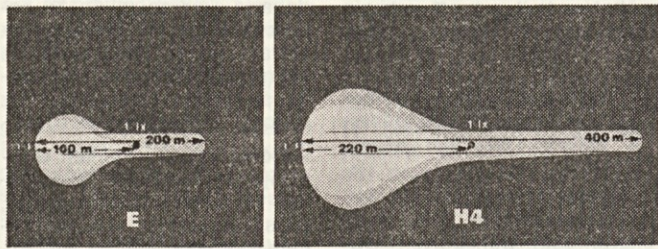
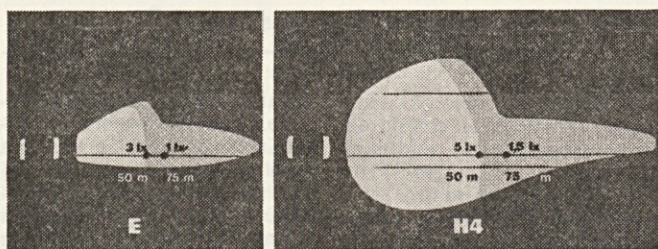
sl. 6

Znaki pomenijo:

- h — višina usmeritve svetlo-temne meje kratkega pramena nad tlemi
 - H — višina središča žarometov nad tlemi
 - x — vrednost v cm, podana od proizvajalca motornega vozila, za katero mora ležati svetlo-temna meja kratkega pramena pri praznem vozilu pod viš. H (središče žarometov) na razdalji 10 m (vrednost, ki doseže svetlo-temna meja pri najugodnejši obtežitvi vozila položaj h = H — 10 cm).
- Vodoravni del svetlo-temne meje pri svetlobnem (kratkem) pramenu mora ležati na 10 m oddaljenem zaslonu, 10 cm pod horizontalno linijo H, ki predstavlja višino sredine svetilne enote (žarometov) nad osnovo (tla). Točka preloma nagnjenega dela svetlo-temne meje (15°) pa mora ležati na liniji V, ki je pravokotna na linijo H v optični osi svetilne enote (žarometov). Z malo izmajljivosti lahko kontroliramo usmerjenost sami na zidu garaže ali kakšni drugi primerani steni, oziroma zaslonu. Edini pogoj za tako usmerjanje je, prostor pred steno mora biti vodoraven v dolžini 10 m in za dolžino avtomobila.

Na spodnjih slikah 1 in 2 prikazujemo primerjavo svetlobnih vrednosti v kratkem in dolgem pramenu med normalnim asimetričnim »E« žarometom in H4 žarometom.

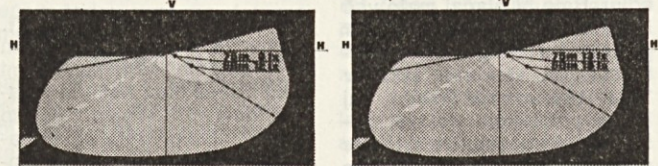
E kratki pramen H4 kratki pramen sl. 1

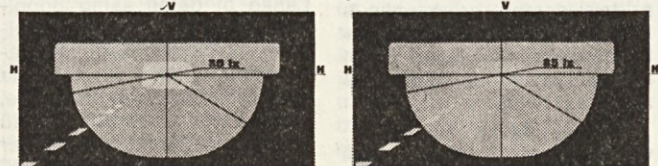
E dolgi pramen H4 dolgi pramen sl. 2

— Točki 75 in 50 predstavljata osvetljenost pri kratkem pramenu na razdalji 75 oziroma 50 m pred vozilom na desnem robu cestišča, merjeni na 25 m oddaljenem zaslonu.
— Presečišče osi H-V pa predstavlja osvetljenost v optični osi dolgega snopa merjeno prav tako na 25 m oddaljenem zaslonu.
To isto prikazujeta tudi sliko 3 in 4, ki ilustrirata osvetljenost 1 lx (luksa) na cestišču pri dolgem svetlobnem pramenu. Vrednost osvetljenosti 1 lx dosežemo z »E« žarometom na 160 m, pri H4 žarometu pa pri 220 m.

E kratki pramen H4 kratki pramen sl. 3

E dolgi pramen H4 dolgi pramen sl. 4

Če pa merimo osvetljenost na določeni dolžini, npr. pri 75 m za kratki svetlobni pramen, ugotovimo, da pri »E« žarometu dosežemo na 75 m osvetljenost 1 lx, pri H4 pa osvetljenost 1,5 lx.

Kadrovske novice

PRIHODI DELAVCEV JULIJ

- Prevec Zdenka, EM
- Zukić Safeta, AO
- Frank Uroš, OR
- Peklič Stjepana, EM

AVGUST

- Črešnik Ivan, AO iz JLA
- Veseli Zdenko, EM iz JLA
- Lampič Roman, OR
- Isić Hajrudin, EM
- Horvat Matjaž, DS
- Barbarič Štefan, OR
- Stanjko Božo, OR
- Žugič Slavko, OR
- Ceglar Janez, OR
- Pejaković Katica, EM
- Čaušević Zineta, EM
- Huskić Senada, AO
- Ščepanović Verica, AO
- Dončić Milan, AO iz JLA
- Milinković Boško, AO

ODHODI DELAVCEV JULIJ

- Hadžalić Ismet, EM
- Milić Vojna, AO
- Osjak Ivica, DS
- Hrovat Klara, EM

Karadžić Kristina, EM —

- Zalog
- Rus Slavica, EM
- Vitez Darinka, DS
- Hrzić Marija, EM
- Jovonić Dragica, EM
- Španić Mira, AO
- Kovač Malka, DSSS —
- Zalog
- Puconja Alojzija, EM
- Kovačič Bojan, OR
- Podgornik Jana, EM
- Jordačijević Dragiša, EM
- tiskarna
- Čeranić Nežka, DS
- Janjić Radoje, AO
- Janjić Ranko, AO
- Mihoci Marija, AO
- Pejić Ljubica, AO
- Naunčevska Svetlana, EM
- Prošan Zagorka, AO
- Škoda Jakobina, EM —
- Zalog
- Kvrgić Sefika, EM —
- Zalog
- Hegler Jože, OR

AVGUST

- Mohar Marjan, AO —
- Loški potok

Bukumirić Radoslav, EM —

- tiskarna
- Mitrova Nadica, EM
- Grubelnik Peter, EM
- Nešković Neđo, AO
- Milić Vladimir, EM —
- Zalog
- Maksimović Katica, EM
- Nahtigal Janez, EM —
- Zalog
- Menzinger Milka, AO —
- upokojena
- Lazić Zdravko, AO
- Spasić Milomir, AO
- Simić Strajko, AO
- Cimerman Vera, EM —
- Zalog — upokojena
- Kociper Francka, DS
- Bizjak Anton, EM —
- Zalog
- Koren Jože, EM —
- tiskarna — upokojen
- Bartol Angela, DS
- Kovač Terezija, AO
- Mahkovec Anica, AO
- Sekulić Jela, AO
- Jakša Ivan, EM —
- Zalog
- Jotanović Dosta, EM
- Balent Dragica, EM
- Karadžić Borislav, AO
- Petrović Milo, EM —
- Zalog

Paket rezervne hrane

za 4 člansko družino
3 obroki
7 dni

Z razvojem naše samoupravne socialistične družbe smo dosegli tudi na področju graditve splošne ljudske obrambe in družbene samozaščite pomembne uspehe, predvsem zaradi dejstva, da je ljudska obramba in družbena samozaščita sestavni del človekovih samoupravnih pravic in dolžnosti. To daje delavcem in občanom široke možnosti za ustvarjalno in samoiniciativno delovanje, tako v združenem delu, KS in družbenopolitični skupnosti; glede organiziranja, opremljanja in preskrbe prebivalstva z živili. Eden izmed pomembnih dejavnikov v funkciji preskrbe je tudi akcija z geslom »Danes in jutri 84«, saj praktično rešuje eno izmed važnejših nalog ljudske obrambe in družbene samo-

zaščite, to je zagotovitev minimalne rezerve živil v vsakem gospodinjstvu.

Znanstveno-sociološke ugotovitve so pokazale, da so rezerve hrane predvsem v večjih urbaniziranih stanovanjskih soseskah, glede na nov način preskrbe in prehrabne navade nezadostne in ne zagotavljajo niti najnujnejše prehrane družin v izjemnih situacijah.

Prav zaradi tega je prehrana in preskrba prebivalstva bistven element v letošnji republiški akciji »Nič nas ne sme presenetiti«, ki s preverjanjem obrabne sposobnosti naprav in pripravljenostjo delovnih ljudi in občanov na izredne življenjske situacije, doživlja vrh svojih akcij prav v septembru letošnjega leta.

Vsebina paketa rezervne hrane »Danes in jutri 84« omogoča kompletno prehrano štiričlanski družini po 3 obroke za 7 dni (7 dni × 3 obroki × 4 osebe = 84) z dopolnilnimi obroki suhega sadja, mleka in vitamina C.

Pri sestavi paketa so strokovnjaki upoštevali predvsem biološko vrednost jedi, obliko in hitrost priprave jedi oz. obrokov. Paket je primeren tudi za manjše družine, saj so konzerve praviloma 2-porcijske.

Prehrabeni paket, ki vsebuje 45 izdelkov prehrabne industrije Jugoslavije, je sestavljen tako, da zadovoljuje dnevne fiziološke potrebe tako po kalorični kot nutritivni plati. Dnevni obrok (na osebo) ima kalorično vrednost 1900 kalorij in vsebuje 55 g beljakovin poleg ogljikovih hidratov, mineralov in vitaminov, katerih kalorična vrednost povsem zadošča dnevnim potrebam človeškega organizma.

Vsebino paketa je podrobno pregledala in potrdila mešana komisija strokovnjakov s področja prehrane, ki jo je imenoval republiški komite za tržišče in cene. Paketu je priložena brošura, ki vsebuje navodila za pripravo jedi iz prehrabnega paketa in kompletne jedilnike za 7 dni, kar vsekakor olajšuje hitro in pravilno pripravo obrokov.

Paket bo v vsakdanjem življenju tudi nekakšen regulator med zalogami prehrabnih artiklov, predvsem v dnevih, ko nakup v trgovini ne bo mogoč, oz. ko bo družina potrebovala hitro in enostavno pripravljeno obroko, pa tudi na izletih in taborjenju.

Jedi, vsebovane v paketu, bodo uporabne najmanj leto dni, nekateri izdelki tudi dlje, tako da bo družina ta prehrabeni paket postopoma obnavljala. Cena paketa je 1.050,00 din, cena izdelkov v paketu pa je za približno 20 odst. nižja od maloprodajnih cen.

Da bi delovnim ljudem in občanom čimbolj poenostavili nakup paketa »Danes in jutri 84« sta Zveza sindikatov in SZDL kot temeljna nosilca in politična dejavnika na področju uresničevanja ljudske obrambe in družbene samozaščite, ustvarila skupno z delovno organizacijo HP Koliška možnost obročnega plačevanja paketa.

Tako bo Zveza sindikatov kot najširši družbenopolitični dejavnik delovnih ljudi konkretno vodila eno izmed svojih številnih nalog ter tako omogočala delavcem najoptimalnejšo preskrbo z rezervno hrano.

ZANIMIVOSTI VEZANE NA NAŠO PROIZVODNJO

»PAMETEN AVTOMOBIL«

Uvajanje elektronske kontrole delovanja motorja — mikroprocesorji — nova doba v avtomobilizmu — poslušnejše vozilo

Današnji avtomobil, tudi poleg vseh tehnoloških dosežkov, še vedno ne dosega optimalnih rezultatov pri svojem delu; ne reagira takoj na zahteve voznika, istočasno ne uporabi najmanjšo možno količino goriva, skratka manjka mu važen sestavni del ozioroma dodatek — »možgani«.

Ali je to utopija? Kot piše francoski »Monde«, tako vozilo obstaja že sedaj. Nedavno tega ga je izdelal znani italijanski izdelovalec avtomobilskih delov Magneti Marelli. To je sodobno elektronsko vozilo, ki ga pravkar preizkušajo, pokazal pa je že več prednosti pred klasičnim vozilom. Namesto dosežanih mehanskih komand bo to vozilo imelo vgrajeno elektronsko, ki bo regulirala tempo delovanja motorja in ga prilagodila vožnji. To je pomembno predvsem pri mestni »kratki« vožnji, kjer bo zaradi tega poraba goriva precej manjša. Delovanje motorja bo kontrolirala posebna elektronska centrala »možgani«, brez posredne povezave s pedalom za plin in ventili v motorju. Preko posebnega potenciometra se sproži impulz, ki ga centrala istočasno »obdela«. V to centralo, zopet istočasno, prihajajo podatki z raznih delov motorja: hitrost motorja, sinhronizacija delovanja, položaj ventilov, hitrost obratov, količina kisika v izpušnih plinih itd. Tako je možno, da centrala izda v pravem trenutku vedno tudi pravi ukaz, seveda v skladu z voznikovimi zahtevami. Temu primerna bo seveda tudi poraba goriva, ki je v sedanjem času vse bolj nezamermarljiva!

V bližnji prihodnosti bo tako elektronska centrala uravnavala tudi vse ostale funkcije. Med njimi, kar je za nas

najbolj pomembno, tudi svetlobno opremo, kjer naj bi leta uravnavala jakost svetilnosti po zunanjih trenutnih pogojih. Luči bodo tako »gorele« tudi podnevi!

Nekoč pa bo centrala verjetno zamenjala tudi voznika.

BORBA PROTI LAKOTI

Države v razvoju morajo do leta 1985 kupiti 85 milijonov ton hrane, konec stoletja pa že 120 milijonov ton. Cena hrane je porasla trikratno. To pa bo prizadelo največ revni svet. Svetovni svet za hrano je objavil seznam najrevnejših držav, kjer je problem, poleg proizvodnje hrane, tudi potrošnja. Svet za hrano je organiziran v sklopu ZN, sestavljen pa je iz 36 članic. Ta svet je s strani mnogih, med njimi je tudi Jugoslavija, sprejet kot faktor usklajevanja na področju razvoja proizvodnje in potrošnje hrane v svetu. V mesecu juliju bo Svet priredil svetovno konferenco o hrani v Rimu.

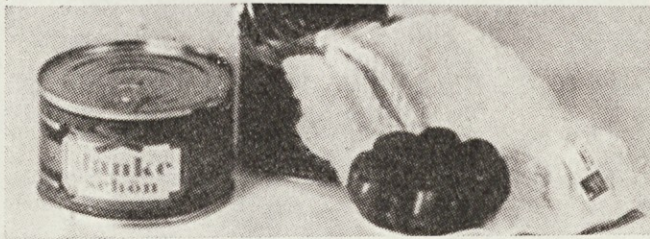
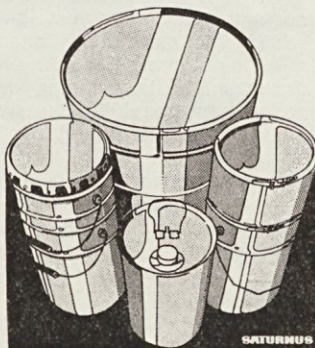
Na področju prehranjevanja sveta so vendarle doseženi nekateri uspehi, ki pa vseni nikakor ne bodo odpravili probleme v bodoče. Porasla je proizvodnja žitaric, pripravljene so večje zaloge, ustanovljen je Mednarodni fond za razvoj kmetijskega gospodarstva, svetovna banka pa je spremenila pogoje kreditiranja, povečala kredite itd. Ker se je pojavil celo presežek žitaric, so npr. ZDA zmanjšale proizvodnjo le-teh, ker so se jim zmanjšali dohodki. Nekatero državo so se zaradi povečanja prebivalstva spremenile iz izvoznika v uvoznika hrane. Njihov položaj se kot v ostalih državah v razvoju zaradi neodgovorne gospodarske politike velikih še poslabšuje. Tudi proizvodnja hrane je v vseh teh deželah lani padla za približno 0,5 odst.

Nadaljevanje na 8. strani

NOV FRANKIRNI ŽIG

Ob novem izdelku, žarometih H-4, podobno kot pri drugih novih izdelkih uvajamo polno novosti, ena takih je nov frankirni žig naše DO. Tudi z odtisom na kuverti sporočamo in informiramo. Tak način informiranja, ki je vezan na konkreten izdelek, je v naši praksi dokaj neznan.

Da lahko konzervna škatla postane tudi darilna škatla, je najlepši dokaz na sliki: običajna konzervna škatla je hermetično zaprta, nima pa običajne vsebine ali pa bonbonov — ampak zeleno mlo v obliki štiriperesne deteljice na vrvcu in fritirasto krpo za umivanje. Zunaj jo krasi preprost papirnat trak, ki je črno-zlato potiskan ter s tekstom HVALA LEPA. Trak pa lahko podjetja uporabijo s primernim tekstom v reklamne namene.

AP

Kmetijski sejem v Radgoni

Kmetijski sejem v Radgoni, ki ga prireja in organizira Gospodarsko razstavišče iz Ljubljane, postaja osrednja slovenska kmetijska prireditelja. Po dogovoru z ostalimi prireditelji sejmov pa Radgona postaja tudi drugi kmetijski sejem v državi.

Sejmišče v Radgoni postaja premajhno, saj je v nekaj letih preraslo vse pričakovane dimenzije razpoložljivega sejemskega prostora. Sejem se skupaj z Gospodarskim razstaviščem pripravlja za izgradnjo novih razstavnih prostorov, predvsem pa za stalne objekte sosed-

nih držav. Da je sejem lahko dosegel tak razcvet, so mu s svojo prisotnostjo na otvoritvah prav gotovo veliko pomagali tudi naši najvišji državni in politični predstavniki.

Na sejmu v Radgoni razstavljamo embalažo in svetlobno opremo za kmetijske stroje. Ob letošnjem sejmu smo se srečali z vsemi najpomembnejšimi kupci embalaže iz Slovenije in Hrvaške in se z njimi na skupnem sestanku pogovorili o izhodiščih za izdelavo srednjeročnih planov.

Fotografija je iz lanskega leta. Tov. Edvard Kardelj se rokuje z našim predstavnikom tov. Slavkom Vrzalom

Prvič na Ščurkovem pohodu

Ko sem zvedela za ta pohod, sem na tiho že sklenila, da se ga bom udeležila, kajti peš hoja iz Ljubljane do Kamnika in naprej na Malo planino se mi je zdela nekaj posebnega. Čeprav nisem bila prepričana, da bom jaz to pot zmogla, sem se prijavila. Misliła sem si: »Če ne bo šlo, bom pač morala odstopiti in se vrniti nazaj.«

Zbirališče je bilo pred tovarno. Z majhno zamudo smo odkorakali proti Žalam. Tam smo ob grobu Emila Ščurka postali in počastili njegov spomin z enominutnim molkom in šopkom cvetic. Tu so se nam pridružili še nekateri tovariši. Zunaj pokopališča smo se postavili v vrsto, se predstavili drug drugemu, kajti mnogi se nismo še poznali, vodja pa nam je povedal, kako in kod bo pohod potekal. Ko smo hodili preko polj proti Ježici, nas je že obsijalo jutranje sonce in med prijetnim kramljanjem smo prišli do Titove ceste. Tu je bil kljub zgodnji sobotni uri že živahen promet. Hodili smo v koloni, ki je bila zelo pisana in pestra. Udeleženci smo bili

različnih starosti, od najmlajšega šestletnega Uroša do upokojenca Poldeta. Prav zato smo vzbujali veliko pozornosti, ko smo se srečevali z ljudmi, ki so hiteli na delo in po opravkih. Do Trzina pot ni bila prijetna, kajti avtomobili so neprestano brzeli mimo nas. Od Trzina do Mengša pa je bila spet prijetnejša hoja. Vmes smo imeli prvi odmor v Loki, kjer smo malicali, oziroma zajtrkovali. V Mengšu pa nas je že napadla žeja, brž smo odšli tja, kjer se žeja poteši, ker pa nas je bilo veliko, smo odšli v več gostišč. Zato se je naša skupnost nehote razdelila na več skupinic in tako smo prišli v Kamnik eni prej, drugi malo kasneje. Pri kosilu pa smo bili spet vsi zbrani in smo se prav dobro počutili v senci ob pijači in dobri hrani. Billi smo zelo razgreti, kajti od Mengša do Kamnika nas je sonce neusmiljeno grelo, poleg sonca pa še nahrbtniki. Ta del poti je bil zame najtežji. Vendar je šlo, kajti pred menoj je hodil mali Uroš, ki me je s svojo lahkotno otroško hojo vzpodbujal k vztrajnosti.

IX. BARUM RALLY

Z našimi lučmi uspešno do zmage

Po dvajsetih urah in po uspešno prevoženih 1.200 km, od tega polovico na odsekih za hitrostne preizkušnje, je na zmagovalni oder stopil tudi Jugoslovan Ivan Jordan. V svoji kategoriji, t.j. kategoriji A-2 do 1150 ccm, je z avtomobilom Z-101 in z blokom naših halogenskih luči zasedel tretje mesto na IX. mednarodnem Barum Rallyju v Gottwaldovem na ČSSR. To je eden največjih uspehov naših tekmovalcev v inozemstvu v tem športu. Barum rally sodi med najzahtevnejše rallyje v Evropi. Tekmovalci Jordan že od začetka svoje športne kariere vozi avtomobil opremljen z našimi lučmi in dodatnimi lučmi, pa tudi njegov avtomobil je vedno opremljen z našim reklamnim napisom.

Ker bi želeli naš rally primerjati z Barumom, oziroma ker bi želeli, da bi Saturnus Rally postal podoben Barum rallyju, velja zapisati nekaj osnovnih podatkov o njem. Na letošnjem rallyju je nastopilo 121 posadk, od tega 78 iz inozemstva in to iz 15 držav. Da je to res eden največjih, tudi eden najpomembnejših rallyjev v Evropi, o tem zgovorno priča tudi letošnja uradna udeležba tovarniške ekipe italijanskega Fiata. Kot vedno do sedaj, je Barum Rally dvoboj škod in renaultov. Letošnjo zmago je dobila Škoda 130 RS s posadko Norvežan Haugland in sovoznik Bowling iz Anglije. Rally se je začel ob 13. uri 31. avgusta in končal naslednjega dne ob 16. uri za prvega voznika, oziroma tekmovalno dvojico. Vse se je od-

ločilo ponoči, kasneje je bila pomembna le še vzdržljivost strojev in posadk. Najpomembnejše hitrostne preizkušnje je bilo potrebno opraviti ponoči. Tu so odigrale pomembno vlogo luči, tudi naše. Vse meritve na rallyju je opravil računalnik HEUER (uradni merilec časov na olimpijskih igrah v Moskvi in Lake Placidu). Štart in zaprti prostor — parkirni prostor — je bil organiziran v središču mesta Gottwaldov. Pri organizaciji je sodelovalo 2.000 športnih funkcionarjev, redarjev in drugih sodelavcev. Prireditelj si je ogledal okoli 40.000 gledalcev neposredno, bil pa je tudi organiziran televizijski prenos štarta.

To vse zgovorno priča, da je to po dimenzijah in obsegu priprav, množičnosti nastopajočih in načinu izvedbe v primeri z našim rallyjem pravi »vele rally«. Navkljub

povečanim stroškom pa se je proizvajalec Barum odločil to prireditelj organizirati tudi v prihodnje, kot svojo osnovno propagandno manifestacijo. V Barumu sodijo, da je ta prireditelj zanje najpomembnejša investicija za njihov »image« (njihovo dobro ime). Nekaj podobnega so pred časom ukrenili tudi pri francoskem Cibieju, ko so ustanovili oddelek za avtomobilistična tekmovanja.

Kot zanimivost z Barum Rallyja velja omeniti še jugoslovansko žensko tekmovalno dvojico Sonja Bastar in Marina Palčić, ki sta odstopili, ker jima je na eni od hitrostnih preizkušenj hkrati »razneslo« troje gum. Uspeh z uvrstitvijo je že dosegla jugoslovanska mešana posadka, zakonca Kožar z zasedbo 5. mesta v kategoriji A-L do 1600 ccm.

Roman Kokalj

Okrepčani in ohlajeni smo šli proti Stahovici. Bilo je soparno, že so se zbrali črni oblaki in res se je ulila ploha. Morali smo vedriti. Skrbelo me je, kako bomo nadaljevali pot v dežju. Pa je kmalu dež ponehal in do vrha — do cilja nam je bilo še vroče in smo se še večkrat spotili. Pri studenčku smo malo počivali. Bilo je prelepo počivati v senci in piti čisto studenčnico. Pred nami je bila še dolga pot, kar težko je bilo spet vstati po počitku. Joj, kako so me noge bolele! Po nekajminutni hoji je bilo spet lažje in čim višje smo se vzpenjali, nekako lažje sem hodila, ker sem bila vsa vesela, da bom prišla na cilj. Tisti strah, da ne bom zmogla te poti, je ostal tam doli v Kamniku. Bilo je še vroče, predno smo prišli do postojanke, kjer so nas kolegi čakali s toplim čajem. Kako je bil dober ta čaj, tako dober, da ga ne bom pozabila. Spet je bilo lažje hoditi naprej proti cilju.

Dan se je nagibal v večer in vedno hladneje je postajalo, ko smo šli proti vrhu. Kakšno veselje in zadoščenje me je obdajalo, ko sem prišla na cilj. Utrujenosti nisem več čutila. Oblekla sem se, preobula in šla občudovat na-

ravo. Z lahkoto sem hodila po pašnikih, poslušala zvonce krav, ki so se pasle in ogledovala drobne planinske rožice med travo. Vsa utrujenost je izginila v tem lepem

planinskem okolju. Bila sem vesela, da sem se opogumila in šla na ta pohod in sklenila, da bom še šla.

Jožica Rozman

Zanimivosti vezane na našo proizvodnjo

Nadaljevanje s 7. strani

Poleg najrevnejših imajo hrani npr.: Brazilija, Mehika, Filipini itd. Malo dežel je rešilo svoje probleme prehrane. Izvzete so mogoče dežele v severni Ameriki, Kitajska, Kuba, Jugoslavija, kjer je preskrba s hrano dominanten cilj. V sami preskrbi s hrano pa, kot vemo, ima precejšen delež tudi proizvodnja embalaže za hrano. Tem problemom posvečamo tudi v Saturnusu precej pozornosti in sicer pri razvoju in proizvodnji pločevink in pokrovov za zapiranje kozarcev.

GAVRILLOVIČ DO 1985. LETA — CILJ 90 TON

Po predvidenem planu bo v Gavriloviču proizvodnja znatno napredovala. Do leta

1985 nameravajo zgraditi niz novih objektov, predelati nameravajo 120.000 goved, 700 tisoč svinj in izdelati 90.000 ton gotovih jedil. Te številke terjajo povprečno 90 odst. povečano proizvodnjo.

Gradijo drugi silos in sušilnico, letos so pričeli z gradnjo nove farme v Topuskem pri Petrinji, pripravljajo se tudi na rekonstrukcijo skladiščnega in prodajnega prostora. Drugo leto pričnejo z gradnjo farme v Dvoru ob Uni, povečali pa bodo tudi sodelovanje s klavnicami v Slavoniji, Posavini, Podravini in Liki.

Predvidevajo tudi gradnjo nove hladilnice z veliko kapaciteto.

Ivo Frbežar